

NORGES HØYESTERETT

Den 8. oktober 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-01687-A, (sak nr. 2004/1162), straffesak, anke,

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Per Halsbog)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Coward**: Saken gjelder spørsmålet om samfunnsstraff for en flere ganger straffet ung mann som nå er dømt for å ha stjålet en bil og satt falske skilt på den, og dessuten for tre tilfeller av kjøring uten gyldig førerkort.
- (2) Tønsberg tingrett avsa 1. april 2004 dom der straffen ble satt til fengsel i 60 dager og føreretten ble fratatt i halvannet år. Domsslutningen lyder slik:
 - "1. A, født 00.00.79, dømmes for overtredelse av straffeloven § 257, straffeloven § 182 første ledd annet straffealternativ, og vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf § 24 første ledd første punktum, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til fengsel i 60 –seksti– dager.
 2. A frifinnes for hovedtiltalens post III.
 3. A dømmes til å tåle tap av føreretten for motorvogn for en periode på 1 1/2 år, regnet fra 10.12.2003, jf vegtrafikkloven § 33 nr. 1.
 4. Saksomkostninger idømmes ikke."
- (3) Den domfelte anket over straffutmålingen og tapet av førerett til Agder lagmannsrett, som forkastet anken ved kjennelse 24. juni 2004.
- (4) Den domfelte har anket til Høyesterett over straffutmålingen og særlig anført at samfunnsstraff vil være den riktige reaksjonen. Saken har i Høyesterett vært behandlet

sammen med sak HR-2004-01686-A, som også er votert i dag. I likhet med vår sak har den reist spørsmål om bruk av samfunnsstraff overfor en person som er straffet flere ganger tidligere.

- (5) *Jeg er kommet til at anken ikke kan føre frem.*
- (6) Den domfelte er en 24 år gammel mann som tidligere er straffedømt seks ganger for til dels samme typer forhold som dem han nå er funnet skyldig i. I tillegg er han bøtelagt ti ganger, særlig for vegtrafikkovertrедelser, blant annet tre ganger for kjøring uten gyldig førerkort.
- (7) De straffbare handlingene han nå er dømt for, ble foretatt i perioden fra november 2003 til februar 2004. Det alvorligste forholdet gjelder en bil han stjal i november 2003 – ifølge tingrettens dom ""for å herje rundt med den og ha det gøy" så lenge den gikk". Etter tyveriet kjøpte han en nærmest vraket bil av liknende type for 1 500 kroner og satte skilt mv. fra den over på den stjalne bilen, slik at det skulle se ut som den var lovlig registrert og hans egen. Deretter brukte han bilen til motoren gikk i stykker og bilen måtte vrakes. Bileieren har fått en erstatning fra sitt forsikringsselskap på ca. 90 000 kroner for bilen og 10 000 kroner for gjenstander som var i bilen da den ble stjålet. Dommen omfatter som nevnt også tre tilfeller av bilkjøring uten gyldig førerkort. Disse lovbruddene, som skjedde i desember 2003 og februar 2004, var behandlet i tre forskjellige tilleggstiltalebeslutninger, fra januar og februar 2004.
- (8) Til vurderingen av om det er grunnlag for å anvende samfunnsstraff her, nevner jeg først at det gjelder en type lovbrudd der samfunnsstraff i utgangspunktet utvilsomt kan være aktuelt, selv om lovbruddene hadde elementer av planlegging og gjennomføring over tid. Den domfelte er også fortsatt i en alder der en slik reaksjon ofte kan passe godt.
- (9) Saken reiser imidlertid spørsmål om betydningen av de tidligere straffedommene. Med sine seks tidligere straffedommer og ti bøtleggelser er den domfelte ikke av de mest utpregete gjengangerne. Men dommene har kommet jevnt i tiden fra 1998 og frem til nå, og de danner et visst mønster ved at de i atskillig grad gjelder forhold som ligner dem han nå er dømt for. – Ved endring 4. juli 2003 av straffeloven § 61 ble maksimumsstraffene doblet ved gjentakelse av lovbrudd av samme art. Lovforarbeidene gir uttrykk for at straffen bør skjerpes også innenfor strafferammene, men uten at forholdet til anvendelse av samfunnsstraff er berørt. Uansett legger jeg til grunn at det ved gjentatt kriminalitet av et visst alvor og en viss hyppighet kreves spesielle og tungtveiende forhold for at samfunnsstraff skal være aktuelt. Etter rettspraksis ellers er det særlig en klar rehabiliteringssituasjon som kan begrunne samfunnsstraff der dette ikke ville være naturlig hvis man så på de straffbare forholdene isolert.
- (10) I vår sak fremgår det av personundersøkelsen at den domfelte hadde en til tider problemfylt oppvekst, og at han har hatt en lite stabil tilknytning til arbeidslivet. Han er nylig innvilget attføring, og det arbeides fra aetat med tiltak som kan føre ham tilbake til fast jobb. Personundersøkeren gir uttrykk for at den domfelte er "en person med en rekke positive ressurser som han gjennom tilpasset hjelp og støtte kan utvikle til å bedre sin livssituasjon, privat så vel som jobbmessig". Forsvareren har særlig fremhevet den domfeltes *potensial* for rehabilitering.

- (11) Jeg er kommet til at dette ikke kan gi tilstrekkelig grunnlag for å reagere med samfunnsstraff nå. Det er vanskelig å snakke om noen egentlig rehabilitering her, blant annet er den domfelte som nevnt straffedømt jevnlig fra 1998 og frem til i dag. Jeg peker også på at etter at forholdet med den stjalne bilen var klarlagt og tiltale tatt ut, kjørte han tre ganger uten førerkort, noe som resulterte i tre nye tiltalebeslutninger. Videre nevner jeg at han i to tidligere dommer har fått reaksjoner i frihet uten å oppfylle vilkårene: I en dom fra 1999 var reaksjonen samfunnstjeneste, som riktignok ble gjennomført, men ifølge personundersøkelsen "etter noen uregelmessigheter og en bruddmelding". I en dom fra 2002 fikk han dels betinget, dels ubetinget fengsel, men den betingete delen ble i en dom fra 2003 omgjort til ubetinget fengsel etter flere brudd på vilkår.
- (12) Jeg nevner også at soning av en kortere fengselsstraff ikke burde være noe vesentlig hinder for de tidligere nevnte tiltakene med sikte på å bringe den domfelte i fast arbeid.
- (13) Lengden av fengselsstraffen er ikke spesielt berørt av forsvarer eller aktor, og jeg ser ikke grunn til å endre den straffen tingretten og lagmannsretten har sett som passende. Jeg nevner imidlertid at den domfelte tilsto forholdene omkring den stjalne bilen etter å være konfrontert med dette av politiet, mens to tilfeller av kjøring uten førerkort ikke er tilstått. Den delvise tilståelsen kan etter mitt syn ikke føre til at straffen på fengsel i 60 dager anses som for streng, og jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (14) Dommer **Rieber-Mohn:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (15) Dommer **Øie:** Likeså.
- (16) Dommar **Utgård:** Det same.
- (17) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (18) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.